

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Лоханова Н.О.

«___» _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності «Облік та аудит»

за темою:

«Облік та аудит операційних витрат
(на прикладі ПП «Стройіндустрія»)»

Виконавець

Студентка обліково-економічного факультету
42 групи

Терещенко Тетяна Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник

д.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кузіна Руслана Віліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2017

ЗМІСТ

Стор.

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	5
1.1. Поняття, склад та класифікація витрат операційної діяльності підприємства.....	5
1.2. Завдання та принципи організації обліку операційних витрат.....	10
1.3. Облік витрат операційної діяльності згідно П(С)БО та МСФЗ.....	15
1.4. Дискусійні питання обліку операційних витрат та шляхи їх вирішення.....	21
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПП «СТРОЙІНДУСТРІЯ» ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	26
2.1. Загальна характеристика ПП «Стройіндустрія».....	26
2.2. Особливості обліку операційних витрат на ПП «Стройіндустрія».....	32
2.3. Автоматизація обліку витрат на підприємстві.....	41
2.4. Напрями удосконалення діючої системи обліку витрат операційної діяльності на підприємстві.....	48
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНОМУ АСПЕКТІ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПП «СТРОЙІНДУСТРІЯ»	52
3.1. Мета, завдання та джерела аудиту витрат операційної діяльності.....	52
3.2. Методика проведення та шляхи вдосконалення аудиту витрат операційної діяльності ПП «Стройіндустрія».....	57
3.3. Аналіз витрат операційної діяльності ПП «Стройіндустрія».....	62
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	78

ВСТУП

Актуальність теми. У період переходу України до ринкових відносин зростає роль бухгалтерського обліку як однієї зі складових загальної системи управління. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх та зовнішніх факторів з'являється завдяки раціонально організованому обліку витрат підприємства.

Облік витрат займає одне з головних місць в бухгалтерському обліку. Діяльність підприємств пов'язана з витратами матеріально – речових, трудових та інших ресурсів, оцінку яким дають на ринкових засадах. Витрати виробництва виступають найбільш вагомим об'єктом в загальній структурі всіх витрат підприємства. Ефективність та раціональність обліку витрат виробництва безпосередньо впливають на процес формування собівартості готової продукції (робіт, послуг) та фінансового результату діяльності підприємств.

В сучасних умовах одна з найважливіших задач це підвищення ефективності витрат та їх оптимізація на виробництві. Операційні витрати відіграють все більш важливу роль в процесі діяльності підприємств в умовах конкуренції не тільки з вітчизняними, а й зарубіжними виробниками.

Аналіз витрат допомагає визначити ефективність витрат, уточнити, чи не будуть витрати надмірними, допоможе застосовувати відомості про витрати на поточну і майбутню перспективу, як регулювати і контролювати витрати.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної роботи є дослідження діючого стану обліку витрат операційної діяльності, обґрунтування теоретичних, методичних і практичних положень та розробка рекомендацій щодо удосконалення обліку витрат операційної діяльності для їх практичного використання та для прийняття управлінських рішень.

Завдання роботи полягають у наступному:

– розглянути економічну сутність та визначення поняття витрат операційної діяльності, враховуючи підходи різних вчених та науковців, а також нормативні акти;

- розглянути зміст, склад і класифікацію витрат;
- на основі порівняння теоретичних знань і практики діяльності базового підприємства сформулювати висновки та пропозиції щодо удосконалення обліку операційних витрат на підприємстві.

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єктом дослідження є процес організації бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності ПП «Стройіндустрія».

Предмет дослідження є особливості обліку витрат операційної діяльності ПП «Стройіндустрія».

Методи дослідження. При виконанні випускної роботи використовувалися загальнонаукові і спеціальні методи, а саме: при вивченні економічної літератури використовувалося теоретичне узагальнення; для розкриття суті понять «операційні витрати», спостереження та порівняння - при зіставленні фактичних даних, узагальнення, групування – при дослідженні питання класифікації, синтез - структури операційних витрат, аналіз – проведення аналізу операційних витрат підприємства.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною і методологічною базою дослідження є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО 16 «Витрати» та інші нормативні документи з обліку виробничих витрат підприємства, авторські наукові праці спеціалістів з обліку витрат операційної діяльності, матеріали періодичних видань, електронні ресурси.

ВИСНОВКИ

Важливою умовою успішної діяльності підприємств є досягнення оптимального рівня витрат на виробництво, внаслідок чого зросте конкурентоздатність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання підприємств.

В процесі написання роботи були визначені поняття витрат та собівартості продукції, їх сутність, розглянуто основні напрямки класифікації операційних витрат, проаналізовано теоретичні аспекти організації обліку витрат операційної діяльності.

Умови ринкової економіки вимагають дотримання оптимізації витрат (використання мінімальної їх кількості для випуску максимально якісної продукції) при здійсненні діяльності господарювання. Для вдалої оптимізації витрат необхідно проводити їх аналіз на основі фактичних облікових даних.

Було розглянуто теоретичні аспекти даної теми, наводиться економічна сутність та класифікація витрат. Класифікація витрат потрібна для визначення вартості продукції та відповідно для ціноутворення; для визначення собівартості продукції, тобто локальних витрат. Велике значення класифікації витрат має в управлінні ними і перш за все здійснення калькуляції собівартості продукції для різних потреб управління. Оскільки управлінські рішення зазвичай спрямовані на перспективу керівництву насамперед про необхідно інформація про очікувані витрати та доходи.

Піднято проблемні питання обліку операційних витрат, розкрито важливість їх вивчення та застосування на практиці.

Основною проблемою обліку витрат підприємства в Україні є проблема повноти та своєчасності їх відображення у системі обліку. Для вирішення даної проблеми необхідне насамперед удосконалення та створення дієвої нормативно-правової бази та посилення контролю з боку контролюючих органів. Однією з основних проблем для управління підприємством є також забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації про

витрати підприємства. Якщо інформація щодо витрат, яка повинна слугувати для прийняття управлінських рішень є несвоєчасною, недостовірною або відсутньою, це спричиняє виникнення проблем, як внутрішнім так і зовнішнім її користувачам. Створення єдиної інформаційної загальнодержавної бази норм і нормативів для обліку та контролю за витратами підприємства є сьогодні вкрай необхідною для вітчизняних підприємств.

Як об'єкт вивчення було обрано підприємство ПП «Стройіндустрія». Основним видом діяльності якого є капітальне будівництво, будівельна діяльність, організація виробництва, випуск та реалізація будівельних матеріалів і конструкцій, виробництво залізобетонних виробів. Було розглянуто операційні витрати ПП «Стройіндустрія».

ПП «Стройіндустрія» має чітку розроблену систему обліку витрат. Первинний облік на підприємстві здійснюється на підставі типових первинних документів, за допомогою яких на рахунки бухгалтерського обліку відносять відповідні витрати.

Відображення витрат підприємством здійснюється на відповідних рахунках обліку витрат згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції № 291 з використанням 9-го класу рахунків.

До виробничої собівартості на ПП «Стройіндустрія» включаються: прямі витрати на матеріали, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, змінні загальновиробничі і розподілені постійні загальновиробничі витрати.

При вивченні витрат операційної діяльності на підприємстві ПП «Стройіндустрія» було виявлено такі недоліки:

- Слабкий рівень внутрішнього контролю за витратами;
- Деякі документи заповнюються вручну, незважаючи на те, що на підприємстві використовується програма автоматизації бухгалтерського обліку;
- Недеталізовані за місцем виникнення адміністративні та збутові витрати.

Проаналізувавши діяльність ПП «Стройіндустрія» можна зробити висновок, що бухгалтерський облік на підприємстві ведеться відповідно до чинного законодавства і в цілому здійснюється правильно і без значних порушень.

У даній роботі були дослідженні основні теоретичні і практичні питання обліку витрат операційної діяльності підприємства. Можна виділити окремі моменти, які ми вважаємо недоліками в існуючій системі бухгалтерського обліку на підприємстві, щодо яких можна надати пропозиції по їх усуненню.

На ПП «Стройіндустрія» немає наказу про документообіг. Всі первинні документи на підприємстві проходять повільно, зазвичай швидкість їх обробки залежить від їх суб'єктивної важливості та загальної зайнятості відповідального бухгалтера. Тому вважаємо правильним та доречним ввести документообіг на підприємстві відповідним наказом.

Для забезпечення складання фінансової звітності без визначення собівартості продукції за видами та відображення калькуляційних різниць між фактичною і плановою собівартістю, підприємство може ввести рахунки класу 8 «Витрати за елементами», так як існує великий асортимент.

Відпуск матеріалів у виробництво здійснюється за допомогою накладних вимог, вони призначена для оформлення разових операцій на відпуск матеріалів.

А так як виробництво продукції на ПП «Стройіндустрія» відбувається безперервно, тому доцільніше було би використовувати лімітно-забірні картки (ЛЗК) типової форми № М8. Використання цієї форми раціональніше при багаторазовому відпуску виробничих запасів на виробництво.

В наказі про облікову політику ПП «Стройіндустрія» не вказано базу розподілу загальновиробничих витрат. Для того, щоб розподіл загальновиробничих витрат на підприємстві був більш ефективнішим, потрібно обрати базу розподілу та записати її у Наказ про облікову політику.

Облік адміністративних витрат на підприємстві ПП «Стройіндустрія» проводиться без деталізації місць виникнення витрат, а для ефективного управління господарською діяльністю підприємства та його структурними елементами, потрібно саме розподіляти по місцям їх виникнення.

Підприємство використовує «1С Підприємство - Бухгалтерія 8.2», проте деякі документи досі ведуться вручну, рекомендовано використовувати систему автоматизованого обліку в повному обсязі з метою оптимізації ведення обліку та

скорочення часу на обробку інформації, зменшити ймовірність виникнення помилок.

На ПП «Стройіндустрія» є порушення стосовно методу обліку витрат на виробництво. Підприємство недотримується основних принципів методу, таких як: надзвичайно висока деталізація обліку; відсутність науково обґрунтованого нормування. Потрібно усунути всі невідповідності нормативного методу, або ж змінити метод обліку витрат на виробництво, наприклад, на один із прогресивних зарубіжних методів, який широко впроваджений на багатьох закордонних фірмах, «директ-костинг».

Вважаємо, що запропоновані рекомендації з вдосконалення діючої на підприємстві методики обліку та аудиту операційних витрат підприємства дозволять суттєво поліпшити її, що позитивно відіб'ється на всій діяльності ПП «Стройіндустрія».

Проаналізувавши основні показники діяльності ПП «Стройіндустрія» за 2016 рік можна побачити, що чистий дохід від реалізації продукції порівняно з 2014 роком виріс на 87,43%. Це свідчить про те, що продукції користується попитом та про посилення ринкових позицій підприємства. Фінансова стійкість підприємства на кінець 2016 року порівняно з кінцем 2015 року поліпшилась. Про це свідчить насамперед коефіцієнти фінансового ризику та фінансової залежності, які зменшилися.

Значну увагу науковці у своїх працях приділяють обліку витрат, тому можна зробити висновок, що це питання є досить актуальним і сьогодні. Адже оптимізація та вдосконалення обліку витрат підприємства - це одна з основних складових на шляху до зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.07.1999 р. № 996-XIV із змінами і доповненнями від 03.09.2015 р. № 675-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.oua/laws/show/996-14>.
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3>.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 р., із змінами і доповненнями від 18.06.2015 р. № 573 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
4. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затвержене Наказом Мінфіну № 318 від 31.12.1999р. із змінами і доповненням від 27.06.2013 № 627 – [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
5. Бутинець, Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 1. – С. 11-15.
6. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури. – 2010. – 536 с.
7. Гончаренко І. А. Сутність та класифікація витрат підприємства / І. А. Гончаренко, В. Л. Пластун. // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. – №4. – С. 458–469.
8. Грещак М. Г. Управління витратами: навчально-методичний посібник / М. Г. Грещак, О. С. Коцюба// – К: КНЕУ, 2006. – 131 с.
9. Єгорова Ю. Формуємо собівартість / Ю. Єгорова // Дебет-Кредит. – 2013. – №21. – С. 1–7.

10. Кардінал Т. Л. Особливості автоматизації бухгалтерського обліку / Т. Л. Кардінал // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – 2015. – № 22. – С. 164 – 173.
11. Губарик О. М. Організація обліку як основа інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств / О. М. Губарик, О. А. Дилева // Ефективна економіка. – 2017. – №1. – С. 6–9.
12. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: Підручник / О. В. Лишиленко // [3- те вид., перероб. і доп]. – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури». – 2009. – 670 с.
13. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник / Є. В. Мних // К.: Центр навчальної літератури. – 2014. – 536 с.
14. Подмешальська Ю. Актуальні аспекти обліку загальновиробничих витрат / Ю. Подмешальська, А. Дунда // Наукові записки. Серія Економіка. – 2014. – № 11. – С. 36-39.
15. Півнюк О. Облік витрат операційної діяльності на підприємствах у умовах глобалізації економіки України / О. Півнюк // Наукові записки. Серія Економіка. – 2013. – №13. – С. 150-156.
16. Онищенко В. Облік у зарубіжних країнах / В. Онищенко. – К.: ЦУЛ. – 2015. – 570 с.
17. Гриценко О. Концептуальні засади впровадження інформації про витрати в автоматизованому середовищі / О. Гриценко // Молодий вчений. – К.: Компас. – 2016. – С. 293-298.
18. Матюха М. М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства / М. М. Матюха // Ефективна економіка. – 2015. – № 11. – С. 1– 6.
19. Орлова В. К. Фінансовий облік: Навч. посібник / В. К. Орлова [2-ге вид., доп. і перероб]. – К.: Центр учбової літератури. – 2010. – 510 с.
20. Князь С. В. Проблеми обліку доходів та витрат торговельних підприємств / С. В. Князь, В. П. Залуцький, Н. П. Яворська // Ефективна економіка. – 2017. – №2. – С. 20–22.

21. Сиротюк Г. В. Методичні аспекти проведення аудиту витрат виробництва / Г. В. Сиротюк, К. С. Сиротюк // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2016. – № 2(2). – С. 251-259.
22. Фінансовий облік: підручник для студ. ВНЗів, КНТЕУ / [Нападовська Л. В., Алексеева А. В., Бакурова О. А., Веренич О. Г., Уманців Г. В.]; за заг. ред. Л. В. Нападовська. – К.: КНТЕУ. – 2013. – 699 с.
23. Фінансовий облік: підручник, Терноп. нац. економ. ун-т. / [Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. та ін.]. – [3-тє вид, доп. і перероб.]. – Тернопіль: ТНЕУ. – 2015 – 418 с.
24. Фінансовий облік 2: навч. посіб. / [Н. М. Ткаченко, О. В. Борович, І. Л. Цюцяк, А. Л. Цюцяк]; за заг. ред. Н. М. Ткаченко. – К.: Алерта. – 2014. – 456 с.
25. Шелковникова О. В. Аудит витрат підприємства як складова внутрішньофірмових стандартів / О. В. Шелковникова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2011. – № 17. – С. 267–279.
26. Крупка Я. Фінансовий облік: підручник - 2-ге вид., доп. і перероб / Я. Крупка, З. Задорожний, Н. Микитюк. – К: Кондор-Видавництво. – 2013. – 551 с.
27. Максимова В. Бухгалтерський облік: підручник / В. Максимова // – Одеса: ОНЕУ. – 2012. – 670 с.
28. Сопко В. Фінансовий та внутрішньогосподарський облік затрат виробничої діяльності підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук / Сопко В. – К: Київ. нац. екон. університет. – 2001. – 21 с.
29. Федун С. Проблемні аспекти обліку та розподілу загальновиробничих витрат у виробництві / С. Федун. // Економічний аналіз. – 2011. – №2. – С. 393–396.
30. Орлова В. Трансформація фінансової звітності за міжнародними стандартами / В. Орлова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 5. – С. 3-7.
31. Панчук І. П. Проблеми автоматизації фінансової діяльності підприємств / І. П. Панчук // Бізнес Інформ. – 2015. – № 2. – С. 248-252.
32. Мачулка О. В. Облік та аналіз витрат: управлінський аспект / О. В. Мачулка // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 8. – С. 30-34

33. Безверхий К. Сучасні підходи до вдосконалення обліку непрямих витрат на збут, рекламу і маркетинг / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 12. – С. 14-16.
34. Шрам Т.В. Необхідність організації внутрішнього аудиту з метою підвищення ефективності управління підприємством: «Ефективна економіка». – № 4. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1947>.
35. Олійник О. Витрати в системі бухгалтерського обліку: теорія, методика, практика / О. Олійник [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.nbu.gov.ua/node/1253>.
36. Бухгалтерський облік витрат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stimul.kiev.ua/materialy.htm?a=bukhgalterskiy_uchet_raskhodov.
37. Звертановська В. В. Автоматизація обліку як методика удосконалення його ефективності / В. В. Звертановська [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: <http://bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s2/Zwertanovsjka.pdf>.
38. Офіційний сайт представництва компанії «1С» в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://its.1c.ua/>.
39. Болюх М. Аналіз прямих матеріальних витрат / М. Болюх, А. Бурчевський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/analizpryamihvitrat/>
40. Актуальні проблеми обліку аналізу та аудиту в Україні [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/11763/1/конферен.2017.pdf>.